

STYRETS ÅRSBERETNING 2023

PRESENTASJON AV VIRKSOMHETEN

Sykehusapotekene i Midt-Norge HF er ett av fem selvstendige helseforetak, eid av Helse Midt-Norge RHF.

Sykehusapotekene i Midt-Norge HF ble stiftet 13. desember 2001 som et ledd i den statlige overtakelsen av spesialisthelsetjenesten, og har hatt ordinær drift siden 1. januar 2002.

Sykehusapotekene i Midt-Norge HF har i 2023 omfattet sykehusapotekene i Trondheim, Levanger, Namsos, Kristiansund, Molde og Ålesund inkludert avdeling ved Volda sjukehus.

Sykehusapotekene i Midt-Norge har visjonen: *På lag med deg for helsa di*, og samme verdigrunnlag som helsevesenet for øvrig: *trygghet, respekt og kvalitet*. Hovedmålet er sikker legemiddelbruk

Formålet med virksomheten går fram av foretakets vedtekter: Sykehusapotekene i Midt-Norge skal drive effektivt og rasjonelt salg av legemidler til alle som trenger det når de trenger det. Foretaket skal bidra til å sikre andre helseforetak i regionen sikker legemiddelforsyning, bidra til å sikre befolkningen tilgang på spesialiserte legemidler og tilby farmasøytiske tjenester som kan bidra til rasjonell og sikker legemiddelbruk i helsetjenesten.

Gjennom utøvelse av oppgaver tildelt av Helse Midt-Norge RHF skal Sykehusapotekene i Midt-Norge HF bidra til at spesialisthelsetjenestens målsetting blir oppfylt innenfor Helse Midt-Norges geografiske område. Sykehusapotekene i Midt-Norge HF skal bidra til samarbeid i regionen, slik at det totalt sett oppnås hensiktsmessig og rasjonell ressursutnyttelse. Helseforetaket skal også bidra til samarbeid med andre regionale helseforetak og helseforetak eiet av disse når dette er egnet til å fremme helseforetakenes formål og løsning av hovedoppgavene.

AKTIVITET OG UTVIKLINGSTREKK I FORETAKETS VIRKSOMHET

Fordeling av omsetning på kundegrupper

Foretaket har hatt en økning i omsetning på 6,8 % fra 2022 til 2023 (fra 2021 til 2022 var økningen på 3,6 %). Det økte salget er i stor grad drevet av en høy aktivitet i sykehusene. Samtidig har eksterne kunder i publikumsavdelingene kommet tilbake etter pandemien. Omsetningen til sykehusforetakene har økt med 6,6 %, mens omsetningen til eksterne kunder har økt med 7,9 %.

Skatteplikt

Sykehusapotekenes publikumsutsalg er skattepliktig for sin del av virksomheten. For 2023 har denne delen hatt et skattemessig overskudd.

FORSKNINGS- OG UTVIKLINGSAKTIVITETER

I 2023 var forskningsproduksjonen ved Sykehusapotekene i Midt-Norge i 2023 svært beskjeden. Grunnet stor prosjektbelastning i foretaket, ble det vedtatt å gjennomføre tiltak som øker FoU aktivitet og samtidig krever lite ressursuttak i 2023 og 2024. To eksternfinansierte stipendiater ble ansatt i 10% forskerstilling ved Sykehusapotekene i Midt-Norge HF for å knytte dem tettere mot foretakets drift. Den ene kandidaten har to biveiledere ansatt i foretaket, og den andre kandidaten samarbeider tett med Sykehusapoteket i Trondheim i sin tredje studie. Det er startet et nasjonalt samarbeid med de andre sykehusapotekforetakene for å jobbe med en felles forskningsøknad om videreutvikling av kliniske farmasøytiske tjenester. I forbindelse med det ble det søkt om og tildelt innovasjonsmidler for å utvikle nye kliniske farmasøytiske tjenester mot kommunehelsetjenesten. Det er også planlagt for å søke to PhD stipender våren 2024.

Utdanning

I 2023 utga Sykehusapotekene i Midt-Norge HF sammen med NTNU læreboken *Kasuistikker i klinisk farmasi – resonnementer og oppgaver i praksis*. Espen Skarstein Kolberg ved Sykehusapoteket i Trondheim var en av to redaktører, og 15 kliniske farmasøytter fra Sykehusapotekene i Midt-Norge HF bidro som forfattere.

Foretaket har tre ansatte som har bistillinger ved NTNU, hhv 10 og 20 % som førsteamanuensis og 20 % som universitetslektor knyttet til masterutdanningen i farmasi. Flere ansatte bidrar til undervisning og sensurering ved NTNU, Nord Universitet og andre universitet i Norge. Spesielt er de kliniske farmasøytene viktige i undervisningen ved NTNU. I 2023 gjennomførte 18 farmasistudenter ved NTNU 8 ukers praksis på våren, fordelt blant samtlige sykehusapotek ved Sykehusapotekene i Midt-Norge HF.

Prosjekter

Foretaket har benyttet betydelige ressurser til omfattende utviklingsprosjekter, som nytt reseptur- og butikkdatasystem, Helseplattformen og nytt og oppdatert sykehusapotek i Nordmøre og Romsdal jf Nytt sjukehus i Nordmøre og Romsdal (SNR).

For å oppfylle Helseplattformens gevinstmål på legemiddelområdet med lukket legemiddelsløyfe har foretaket etablert prosjektet Fremtidens Legemiddelforsyning og prosjektet Nytt Sykehusapotek i Trondheim.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET / ØKONOMISKE RESULTATER I 2023

Sykehusapotekene i Midt-Norge HF hadde i 2023 et overskudd på 20,2 millioner kroner før skatt, på en omsetning på 1 418 millioner kroner. Dette er en økning i omsetning på 6,8 % fra 2022 (2022: 1 328 millioner kroner).

Hovedårsaken til det positive resultatet i 2023 er økt omsetning, god kostnadskontroll og god kontroll på vareforbruk.

Kontantstrøm

Kontantstrømmen fra driften var på 46,5 millioner kroner, som er høyere enn 2022. Netto kontantstrøm benyttet til investeringsaktiviteter var 46,2 millioner kroner i 2023. Dette er høyere enn fjorårets investeringsnivå og i tråd med planlagte investeringer i pågående prosjekter. De vesentligste investeringene i 2023 knytter seg til investering i nytt prosjekt FLF, samt investeringer i Reseptur- og Butikkdatasystem. Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter var 0 millioner kroner i 2023, da foretaket ikke har langsiktig gjeld p.t.

Sykehusapotekene i Midt-Norge HF hadde per 31. desember 2023 235,3 millioner kroner i konsernkontoordningen (155,2 ved utgangen av 2022). Denne føres i balansen som kortsiktig fordring. Den likviditetsmessige situasjonen vurderes som tilfredsstillende.

Egenkapitalen er ved utgangen av 2023 på 213,2 millioner kroner og utgjør 41,7 % av totalkapitalen.

FORTSATT DRIFT

I henhold til regnskapslovens § 3-3, bekreftes at regnskapet er utarbeidet i samsvar med forutsetningen om fortsatt drift.

FINANSIELL RISIKO

I henhold til helseforetaksloven kan Sykehusapotekene i Midt-Norge HF ikke gå konkurs, og eier hefter ubegrenset for foretakets forpliktelser.

Det vesentligste av foretakets omsetning er rettet mot helseforetakene i regionen og mot annen offentlig virksomhet, som gjør markeds- og kredittrisikoen begrenset. Likviditetsrisikoen vurderes som lav.

FORSIKRING FOR STYRETS MEDLEMMER OG DAGLIG LEDER

Det er tegnet styreforsikring for alle styremedlemmer og daglig leder. Forsikringen gjelder for alle helseforetakstyre i Helse Midt-Norge. Forsikringen dekker erstatningskrav mot styrets medlemmer og daglig leder som følge av deres rolle i foretaket.

ARBEIDSMILJØ

I 2023 har foretaket arbeidet aktivt med forebygging og oppfølging av sykefravær.

Gjennom systematisk arbeid med vernerunder og medarbeiderundersøkelsen ForBedring, har ledelsen et godt bilde av hvordan ansatte opplever arbeidsmiljøet og tilpasset tiltak deretter. Det er iverksatt risikoreduserende tiltak både innenfor fysisk, organisatorisk og psykososialt arbeidsmiljø. Der det har vært resultater fra undersøkelser som tilsier behov for ekstra oppfølging, er det satt inn ekstern bistand for å jobbe med arbeidsmiljø og lederutvikling.

Arbeidstilsynet gjennomførte et tilsyn på apoteket i Trondheim, og oversendte 15. desember flere pålegg om kartlegging, risikovurdering og tiltak innenfor organisatoriske, psykososiale og ergonomiske forhold. Det er nedsatt arbeidsgrupper på alle avdelinger, og bedriftshelsetjenesten deltar også i gjennomgangen på apoteket. Rapporten svares ut i 2024.

Sykefravær

Sykefraværet endte i 2023 på 9,9%, mens målet var 6,6 %. Høsten brakte med seg en stor økning i sykefraværet, der både individuelle faktorer og en covid-bølge medførte et sykefravær man aldri har opplevd tidligere. Av totalt fravær var korttidsfravær 3,7% og langtidsfraværet på 6,2%. Langtidsfraværet i 2023 var i hovedsak tilknyttet graviditet og sykdom av kronisk/vedvarende karakter. Det ble jobbet mye med tilrettelegging og oppfølging av sykemeldte. Omfanget av fravær utfordret både sikker drift i apotekene og arbeidsmiljø fordi fraværet medførte naturlig nok et større press på arbeidssituasjonen for den enkelte, og førte til forsinkelser i flere av prosjektene.

	2023	2022	2021
Andel av totalt ant. dagsverk (%)	9,9 %	8,2 %	7,8 %

Det foregår en kontinuerlig jobb med å forebygge og tilrettelegge for et lavt sykefravær. Spesielt vekt på tidlig oppfølging av sykmeldte med ulike former for tilrettelegging, og som forebygging av sykmeldinger praktiseres jobbrotasjon og tilrettelegging på arbeidsplassen i dialog med tillitsvalgte. Det ble også lagt større vekt på å utnytte eksterne ressurser og tilbud i større grad på slutten av året.

Det ble ikke registrert alvorlige HMS-hendelser i 2023 som medførte varig eller lengre tids arbeidsudyktighet.

LIKESTILLING

Sykehusapotekene i Midt-Norge HF hadde pr 31. desember 2023 303 ansatte (faste og vikarer) fordelt på 276,8 årsverk. Av disse var 267 kvinner (88%) og 36 menn (12%).

Kvinner og menn fordelt på stillingskategorier

Per 31. desember 2023 er fordelingen mellom kvinner og menn på stillingskategorier slik:

Stillingskategori	Sum	Kvinner		Menn	
		Antall	Prosent	Antall	Prosent
Lederstillinger*	12	4	33%	8	67%
Lederstillinger nivå 3 **	9	9	100%	0	0%
Annet helsepersonell herunder provisorfarmasøyt/reseptarfarmasøyt apoteketeknikere/sykepleiere og fagstillinger	254	233	92%	21	8%
Øvrige stillinger***	28	21	75%	7	25%
Sum	303	267	88%	36	12%

* Lederstillinger = hovedledelsen (adm. direktør, sykehusapotekere, økonomidirektør, HR-direktør, IKT-direktør, fagdirektør, direktør virksomhetsstyring og prosjektportefølje)

** avdelingsledere i de to største apotekene

*** Øvrige stillinger = kontoradministrasjon, personal, regnskap/økonomi, IKT, renhold

Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn

I Sykehusapotekene i Midt-Norge HF er det ingen lønnsforskjeller mellom kvinner og menn innen samme stillingskategori.

Rekruttering

Det er fortsatt noe vanskeligere å rekruttere menn til ledige farmasøyt- og teknikerstillinger. Dette skyldes i hovedsak kjønnsfordelingen ved opptak til studier for de aktuelle stillingsgruppene.

Foretaket har som målsetting at arbeidsstyrken i størst mulig grad skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Det arbeides for en best mulig alders- og kjønnsbalanse i arbeidsstokken, tilrettelegging for funksjonshemmede og for å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn. Ved rekruttering kommer dette frem i utlysningsteksten, og det tillegges vekt ved utvelgelse av kandidater til ledige stillinger.

Diskriminering

Foretaket har høyt fokus på å unngå diskriminering. Selskapet har etiske retningslinjer, og det er etablert varslingsrutiner som også omhandler varsling av diskriminering. Ledere på alle nivå har et særskilt ansvar for å sørge for at likestillings- og diskrimineringsloven blir fulgt.

Arbeidstid

Av de 303 ansatte har 51 faste ansatte deltidsstilling pr 31. desember 2022. Av de ansatte som har deltidsstilling er 4 menn. Arbeidstidsordningene er like for kvinner og menn. Deltidsstillingene er rettighetsbasert, eller ønsket deltid.

BRUKERMEDVIRKNING

Brukermedvirkning er lovfestet og det er etablert et brukerutvalg med representanter fra brukerorganisasjonene og foretaket.

Brukerutvalget leverer egen årsrapport. Brukerutvalget har møterett som observatører med tale – og forslagsrett i styremøtene med 2 representanter. Sykehusapotekene i Midt-Norge har også i 2023 hatt et velfungerende brukerutvalg.

YTRE MILJØ

Foretakets miljømål og -tiltak, som er basert på kartlagte vesentlige miljøaspekter, ble revurdert høsten 2022 og publisert januar 2023. Prioritering av tiltak gjøres i handlingsplanen for 2024, hvor også felles klima- og miljømål for spesialisthelsetjenesten legges til grunn. Styret har lagt føringer for at beslutningsgrunnlag i alle vesentlige saker skal vurdere miljø- og klimakonsekvenser.

Foretaket utarbeider klimaregnskap over utslipp av CO₂. Utslipp av CO₂ i 2023 utgjorde 427,5 tonn, mot 191 tonn i 2022. Økningen skyldes flere flyreiser ifm. flere tjenestereiser og anskaffelser i prosjekt. I tillegg er målinger for energibruk i MTFB bygget i Trondheim endret fra beregninger ut fra leieandel basert på areal, til målinger av faktisk bruk.

REDEGJØRELSE FOR FORETAKETS FRAMTIDSUTSIKTER

Utviklingstrender og rammebetingelser

Styret legger til grunn at utviklingstrender innen demografi, medisin, teknologi og digitalisering slik de er identifisert i foretakets strategi fortsatt er førende for hva som er av betydning for helseforetaket. Styret vil i oppdatering av foretakets strategi inkludere drivere som; helseforetakenes bærekraftsmål, analyser fra Helsepersonellkommissjonen og Regional utviklingsplan for Helse Midt-Norge.

Styret har bedt om at konsekvenser for klima og miljø analyseres i alle større beslutninger. Årene 2024 og 2025 vil preges av gjennomføring av samtlige fem prosjekt, og et langsiktig arbeid med å realisere gevinster fra disse. Samarbeidet og dialogen med sykehusene er styrket også i 2023, både som følge av arbeid med Helseplattformen og prosjektet Fremtidens legemiddelforsyning. Sykehusenes behov er førende for kundeorientert drift i apotekene.

For årene som kommer vil styret innenfor rammene av vedtatt strategi, økonomisk langtidsplan og vedtak i HMN RHF realisere gevinster av de betydelige investeringer som er gjort og gjøres i utstyr for å kunne realisere lukket legemiddelsløyfe i Helse Midt-Norge, og sikre utviklingsmuligheter for alle apotekene. I tillegg til å bidra til effektiv sykehusapotekdrift, vil investeringene også ha stor betydning for sykehusforetakenes gevinster innenfor legemiddelområdet, både bedre pasientsikkerhet og forbedret legemiddellogistikk i sykehusene. Oppdatering av klikk og hent vil styrke foretakets retning mot et fullverdig internetapotek og digital interaksjon med våre kunder.

Foretaket dekker disse investeringene i hovedsak med egen likviditet på grunn av god drift over mange år med tilhørende overskudd og likviditetsoppbygging. Styret i Helse Midt-Norge RHF har gitt lånetilsagn for ytterligere likviditet som kan anvendes ved behov for kortsiktig likviditetstilførsel i årene 2024-26. Styret vil følge den underliggende driftssituasjonen nøye for å opprettholde god drift.

Med god drift, menes sikker, kundeorientert, effektiv og lønnsom drift. Aktivitetsvekst kombinert med mer krevende rammebetingelser for årene frem mot 2035 krever at arbeidet med å sikre tilstrekkelig bemanning, organisering og ledelse prioriteres høyt. Gode arbeidsforhold, og kompetanse hos ansatte er meget viktig for å kunne oppnå god drift og sikre et godt arbeidsmiljø. Det samme gjelder for å tilfredsstille kundenes fremtidige behov og møte utviklingstrender nevnt ovenfor. Styret legger vekt på at foretakets planer for utvikling og vedlikehold av ansattes kompetanse også må organiseres og finansieres innenfor det økonomiske handlingsrom man selv skaper. Det samme gjelder konkurransedyktige lønns- og arbeidsbetingelser.

Sykehusapotekets publikumsavdelinger er konkurranseutsatt og har krav om sunn forretningsmessig drift i tillegg til hovedmålene sikker legemiddelforsyning og trygg legemiddelbruk. For å kunne tilfredsstille kundenes fremtidige behov har alle apotek behov for utvidet areal og sentral beliggenhet. Dette vil løpet av de neste to årene realiseres for apotekene i Ålesund, Hjelset, Kristiansund og Trondheim. Planer for tilsvarende utvikling for Namsos og Levanger eksisterer, men er avhengige av Helse Nord-Trøndelags utbyggingsplaner, eventuelt andre midlertidige bygningsmessige løsninger

Økonomiske resultater og utfordringer

Sykehusapotekene i Midt-Norge HF sin drift finansieres i hovedsak av avansen på salg av legemidler og salg av farmasøytiske tjenester.

Direktoratet for Medisinske Produkter DMP, tidligere Statens legemiddelverk, har på oppdrag fra Helse- og Omsorgsdepartementet gjennomført en gjennomgang av pris- og avansesystemene. Anbefalingen fra denne gjennomgangen er at dagens pris- og avansemodell videreføres i all hovedsak, men at kronetillegget per pakning må prisjusteres årlig.

Foretaket har budsjettet med et overskudd også i 2023.

DISPONERING AV ÅRSRESULTAT

Styret foreslår at årsoverskuddet på kr 19 443 762 overføres til annen opptjent egenkapital.

Trondheim, 18. mars 2024

Roar Lervik
Styreleder

Monica Rolfsen
Nestleder

Olav Spigset
Styremedlem

Kathinka Meirik
Styremedlem

Gunn Fredriksen
Styremedlem

Ina Marie Hansen
Ansattvalgt representant

Jannicke Koppen Andresen
Ansattvalgt representant

Dag Hårstad
Administrerende direktør